

Становище

за дисертационен труд на тема:

Фолклорът като средство за патриотично възпитание в училищна и извънучилищна среда

за придобиване на образователната и научна степен „доктор”,
професионално направление 1.2. Педагогика

Автор: Даниела Рачева

задочен докторант към катедра „Теория на възпитанието”,
Факултет по педагогика, СУ „Св. Климент Охридски”

Дисертацията на Даниела Рачева е посветена на един не просто актуален и значим, но и наболял, по-точно казано - „болеещ” проблем на нашето българско общество. Чрез нея се провокира сериозният въпрос за облика на патриота днес, как този облик може да бъде формиран, възпитан и развит чрез фолклора в качеството му на средство за патриотично възпитание.

За съжаление, през последните 20-30 години темата за патриотичното възпитание не бе обект на сериозен изследователски интерес от страна на педагогическата общност в България, за разлика от тенденции в други страни, както в Европа, така и извън нея. Независимо че в българската педагогическа практика в този период има добри примери за реализация на патриотично възпитание в училищна и извънучилищна среда, теоретичните изследвания и публикации по тази тема са много малко. Ето защо, настоящата дисертация може да бъде оценена не просто като

навременна, но и като запълваща пространства в теорията на възпитанието, очакващи своите изследователи и последователи.

Цялата дисертация е пропита от дух на искреност, отдаденост на мисията за защита на значимостта на фолклора и мястото му в съвременното, желание за търсене на възможности за подкрепа на силата на неговото въздействие сред младото поколение. В тази дисертация, наред с рационалността, има и много емоционалност, която обаче е в границите на мярката на отношението рационално – емоционално и придава уникалния облик на текста на автор, не просто страничен наблюдател на отразяваното, но активен участник в „правенето“ на силата на фолклора и въздействието му върху хората – независимо от коя етническа група или националност са.

Текстът на дисертацията е последователен и логично подреден. След убедителната аргументация за актуалността и значимостта на изследователския проблем се разглежда задълбочено триединството на понятията фолклор - патриотизъм – патриотично възпитание, чрез изясняване на тяхната същност, детерминанти и проявления. Фолклорът е интерпретиран в контекста на традицията и нейните съвременни проявления. Понятието патриотизъм е представено в неговата обхватност и многоизмерност. Подробно са разгледани същността, задачите и функциите на патриотичното възпитание.

Втора глава е посветена специално на факторите за патриотично възпитание – училище, семейство, културни институции, читалища, културни центрове, музеи, религия и религиозна общност, средства за масова комуникация. Всеки един от факторите е разгледан в дълбочина, с открояване на спецификата на влиянието върху формирането на патриотично съзнание, чувства, нагласи, убеждения, поведение.

В трета глава са представени резултатите от собственото емпирично изследване по проблема с учители, педагози в извънучилищни институции,

водещи курсове по народни танци, народно пеене, приложни изкуства и фолклорни музикални инструменти, артисти от фолклорни ансамбли и ученици от различни възрастови групи – от СОУ и СМУ с изучаване на фолклор. Разнообразието на извадката позволява не само да бъдат сравнени мненията на изследваните лица, но и дава възможност за отдиференциране на гледните точки на различни групи субекти, включени в дейности в контекста на изследователската проблемна област.

Конкретизирането на критерии и показатели позволява открояване на основните акценти – обект на изследователски интерес. Анализът на резултатите от емпиричното изследване е осъществен на базата на очертаните критерии и показатели. Емпиричните резултати представляват несъмнен интерес както като общо очертаване на актуалната ситуация на реализацията на патриотичното възпитание в контекста на фолклора, но и чрез многообразието от детайли, които илюстрират тази ситуация и провокират анализ на състоянието ѝ и размисли относно нейните детерминанти и бъдещето ѝ развитие. Несъмнен интерес представлява и анализът на учебното съдържание, чрез което може да се реализира патриотично възпитание в училищна среда. Анализирайки резултатите от емпиричното изследване, докторантката предлага различни решения на констатирани проблеми и възможности за ефективно осъществяване на патриотично възпитание в училищна и извънучилищна среда.

Налице е синхрон между теоретичната концепция и емпиричното изследване. Самото то не само разкрива актуалния статус на проблема, но и поставя въпроси, на които в дисертацията се дават отговори, като остава поле за още отговори чрез бъдещи изследвания на проблема.

Приемам оформените от докторантката приноси, които отразяват основните ѝ научни постижения, резултат от нейната работа по дисертационното изследване.

Авторефератът отразява адекватно структурата и съдържанието на дисертационния труд.

Публикациите – 2 студии и 4 статии, също отразяват основни компоненти от дисертационния труд, популяризирайки теоретични и емпирични резултати от него.

Като научен ръководител на Даниела Рачева бях свидетел на нейното развитие като изследовател през годините. Тя определено усъвършенства себе си в областта на теоретичното концептуализиране и анализирането на емпиричната резултатност. През цялото време на съвместната ни работа тя гореше в желанието си за подкрепа на нуждата от патриотично възпитание на младото поколение, за възвръщането на силата на въздействието на фолклора в училищна и извънучилищна среда не просто като „знания за” него, но като формиране на позитивно отношение, нагласи, осъзнаването му като личностна ценност. Може би това ѝ даде силата да преодолява трудностите по пътя на развитието си като изследовател, в резултат от което бе оформен труд, който достойно представя не само себе си, но и катедра „Теория на възпитанието”.

Заклучение: Изхождайки от качествата на представения текст – неговата аналитичност, задълбоченост, многоаспектност, баланс между теоретичното и емпиричното изследване, подкрепям изцяло положително присъждането на Даниела Рачева на образователната и научна степен „доктор” по професионално направление 1.2. Педагогика.

14. 09. 2014 г.

Подпис:

гр. София

/проф. дпн Сийка Чавдарова – Костова/